

Miljöförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:
2024-01-15

Diarienummer:
MHN-2023-00474

Handläggare:
Maria Edlén

Svar på initiativ från Mats Åhlund (C) med flera: Fler livsmedelskontroller och minskad brottslighet

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

1. **att** besvara initiativet med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Vid nämndens sammanträde den 29 november 2023 lämnade Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna in initiativet "Fler livsmedelskontroller och minskad brottslighet". I initiativet föreslås att miljö- och hälsoskyddsnämnden med sin förvaltning utför fler livsmedelskontroller i sin livsmedelstillsyn för att öka möjligheterna att förebygga och beivra brott.

Beredning

Ärendet har beretts av miljöförvaltningen. Ärendet har inga konsekvenser sett ur perspektiven för barn, jämställdhet och näringsliv.

Föredragning

Ny riskklassningsmodell

Planeringen av de regelbundna livsmedelskontrollerna inom Uppsala kommun görs med hjälp av en riskklassningsmodell (ny från årsskiftet 2024) som är framtagen av Livsmedelsverket och gemensam för hela landet. Modellen visar hur ofta en livsmedelsverksamhet ska ha kontroll utifrån olika parametrar så som storlek, omfattning, typ av aktiviteter samt verksamhetens förmåga historiskt att efterleva

lagstiftningen. För att säkerställa att samma typ av verksamhet får lika mycket kontroll oavsett var i landet den finns bör alla kommuner använda sig av denna modell. Inom de planerade kontrollerna kan olika delar av lagstiftningen kontrolleras vid varje kontrolltillfälle, med målsättningen att alla relevanta delar ska ha kontrollerats inom en rimlig tidsperiod.

Spårbarhet för kött

Miljöförvaltningen har möjlighet att vid alla typer av kontroller verifiera spårbarheten på de livsmedel som finns i verksamheterna vilket också görs i mycket stor omfattning, både i butiker och på restauranger. För kontroll av spårbarhet för kött i butik finns det av Livsmedelsverket nationellt framtagna mål.

Miljöförvaltningen har därför fokuserat extra på just spårbarhet för kött i butik vid den planerade kontrollen under 2023, men också, precis som Malmö, valt att kontrollera spårbarhet på kött på restauranger med tanke på rapporterna om köttstöld i bland annat media. Miljöförvaltningen har vid flera kontroller under 2023 påträffat kött där ursprung inte har kunnat styrkas och korrekt dokumentation och/eller märkning har saknats. Bland annat har ett större parti om 700 kg kött och ost samt ett parti med 17 kg kött fått saluförbud och destruerats (båda dessa dock butiker). Det har vid spårbarhetskontroller även upptäckts livsmedel inköpta från oregistrerade livsmedelsverksamheter. Miljöförvaltningen har ett tätt samarbete med Malmö inom Storstadsnätverket (där även Stockholm och Göteborg ingår) för utbyte av erfarenheter inom hela livsmedelsområdet inkluderat livsmedelsfusk.

Provtagningsprojekt

Miljöförvaltningen har under 2023 också deltagit i ett gemensamt provtagningsprojekt inom Mitt Miljösamverkan där kebabkött provtagits avseende typ av kött. De prover som togs av miljöförvaltningen visade inte på några andra köttyper än det som deklarerades, men prover i andra kommuner visade på innehåll av köttyper som inte deklarerats. Berörda kommuner har sedan utrett vidare för att spåra varifrån det felaktiga köttet kommer och var och hur felet har uppstått.

Illegal verksamhet och livsmedelsfusk

Under 2023 gjorde Miljöförvaltningen även bland annat en insats inom samverkan mot illegal verksamhet mot en butik där det hittades både livsmedel som inte får säljas pga. sitt innehåll, kött utan spårbarhet samt öl mm (tillstånd för försäljning av alkohol saknades).

Miljöförvaltningen har under 2024 fortsatt fått medel för att kontrollera livsmedelsfusk samt medel för samverkan mot illegal verksamhet. Båda dessa medel är bra tillskott för att ytterligare kunna rikta insatser för att komma tillrätta med olika typer av livsmedelsfusk, förutom det arbete som görs inom den regelbundna, planerade kontrollen. Under början av 2024 kommer miljöförvaltningen att ta fram en arbetsplan för kontroll av livsmedelsfusk, vilket inte har gjorts tidigare. Miljöförvaltningen kommer under 2024 att fortsätta att kontrollera spårbarhet för kött på restaurang inom den planerade kontrollen samt att det inom samverkan mot illegal verksamhet kommer att göras insatser där livsmedelskontrollen kommer att delta.

Värt att nämna är att det pågår en utredning om stärkt offentlig kontroll av livsmedelsfusk i Sverige. Detta då det är ett stort och svårt område att kontrollera och

att det ofta blir flera kommuner involverade när fusket upptäcks och börjar nystas upp samt att finansieringen av denna typ av kontroller ska gås igenom. Utredningen ska redovisas våren 2024.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 15 januari 2024
- Bilaga, Initiativ från Mats Åhlund (C) med fler: Fler livsmedelskontroller och minskad brottslighet.

Miljöförvaltningen

Monica Pettersson
Tf. förvaltningsdirektör

Anmälningsärende till Miljö- och hälsoskyddsnamnden

Fler livsmedelskontroller och minskad brottslighet

Varje år drabbas handeln av omfattande stölder. Förra året stals det till ett värde av hela 8,5 miljarder kronor. Stölderna drabbar handlarna, men de drabbar också såväl kunderna som samhället indirekt – kunderna då kostnaderna för stölder och brottsförebyggande åtgärder påverkar priserna och samhället då resurser för utredning och rättsväsende behöver tas i anspråk. Det blir också fler otrygga platser om upprepad brottslighet leder till stängda butiker, något som sker runt om i landet.

Det som stjäls är inte bara vanliga ringa stölder utan har ofta en tänkt avsättningsmarknad. Stölderna är välplanerade och inriktade mot specifika varor – inte sällan efter beställningslista. De varukategorier som är mest stöldutsatta inom dagligvaruhandeln är kött, energidryck och choklad. Om avsättningsmarknaden minskar så kan efterfrågan på stöldgods minska och därmed blir det inte lika attraktivt att stjäla längre.

Uppsala kommuns miljö- och hälsoskyddsnamnd med dess Miljöförvaltning kommer här in i bilden genom sitt tillsynsuppdrag, särskilt vid livsmedelskontrollen. Det finns ett antal kommuner, däribland Malmö och Trelleborg, som har utvidgat kontrollerna av färskt och fryst kött till att även gälla restauranger – en bransch som annars inte omfattas av denna föreskrift från Livsmedelsverket. Skälen till att man valt att utvidga kontrollerna varierar. Det kan handla om bland annat verifiering av ursprung eller kontroll av salmonellagarantier, men kanske främst om att komma åt svarthandel och stöldgods.

Som en direkt effekt av de utvidgade kontrollerna kunde exempelvis Malmö stad vid tillsyn upptäcka och förverka mer än 100 kilo kött på en och samma restaurang. Kött som restaurangägaren inte kunde styrka hade inhandlats korrekt och som saknade dokumentation. Det finns goda skäl att tro att mörkertalet är stort.

En förändring av hur kommunerna utför livsmedelstillsynen skulle således öka möjligheterna att komma åt stulet kött, hälerimarknaden, och i förlängningen den organiserade brottsligheten.

Vi företrädare för Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna uppmanar därför Miljö- och hälsoskyddsnamnden och dess Miljöförvaltning att följa Malmö och Trelleborgs exempel, då vi tror att detta är en effektiv åtgärd för att minska stölderna i butik.

Vi vill att därför att livsmedelskontrollerna ska prioriteras som ett led i Miljö- och hälsoskyddsnamndens arbete att förebygga och beivra brott.

För Uppsalaalliansen, M, C och KD

Mats Åhlund (C)